Lewis Carroll

Liisan seikkailut ihme-maailmassa

Suomentanut Anni Swan 1906 ntamo 2013

Liisan seikkailut ihmemaailmassa

LEWIS CARROLL

Liisan seikkailut ihmemaailmassa

KOLMAS PAINOS

PORVOO . HELSINKI

WERNER SÖDERSTRÖM
OSAKEYHTIÖ

Englanninkielisen alkuteoksen nimi:

ALICE IN WONDERLAND

Suomentanut

ANNI SWAN

Kuvittanut

SIR JOHN TENNIEL

näköispainos ntamo 2013
© 2013 Anni Swanin oikeudenomistajat
ISBN 978-952-215-448-4

tämä näköispainos julkaistaan Ahmet Öğütin teoksen
Fahrenheit 451: Uusintapainos rinnalla.
Fahrenheit 451: Uusintapainos toteutettiin Helsingissä
26.8.–1.9.2013

yhteistyössä

Checkpoint Helsinki / Chimney-projekti

www.checkpointhelsinki.fi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ntamo
2013
www.ntamo.net

Werner Söderström Osakeyhtiön

kirjapainossa Porvoossa

1958

1. ALHAALLA KANINPESÄSSÄ

Hyvänen aika, kuinka Liisaa väsytti! Siinä hän nyt oli istunut töyräällä sisarensa vieressä jo kauan aikaa tietämättä mihin ryhtyä. Pari kertaa hän kurkisti sisarensa kirjaan, mutta siinä ei ollut kuvia eikä tarinoita, »ja mitäpä sellaisesta kirjasta», arveli Liisa.

Hän istui, haukotteli ja tuumiskeli, tokko kannatti nousta poimimaan satakaunoja seppeleen sitomista varten, oli näet lämmin päivä, ja Liisa oli kuumuudesta uuvuksissa. Yhtäkkiä juosta vilisti silloin valkoinen punasilmä kani aivan hänen ohitsensa.

Tässä ei tietysti ollut mitään erittäin ihmeellistä, tuskinpa siinäkään, että kani juostessaan itsekseen mutisi: »Voi minua poloista! Voi minua poloista! Nyt totta vie myöhästyn kuin myöhästynkin!» Muistellessaan sitä jäljestäpäin Liisa ihmetteli, ettei tämä seikka häntä sen pahemmin kummastuttanut, mutta silloin hänestä kaikki tuntui aivan luonnolliselta.

Vasta silloin hänen silmänsä lensivät ihmetyksestä levälleen, kun kani toden totta otti kellon liivintaskusta, katseli sitä ja kiirehti sitten kulkuaan. Liisa hypähti pystyyn, ei hän elämäniässään ollut nähnyt kanien käyttävän liivejä tai ottavan kelloa liivintaskusta. Hehkuen uteliaisuudesta hän lähti juoksemaan kanin jäljestä nurmen poikki ja sattui juuri parahiksi näkemään, kuinka se pujahti suureen reikään pensaikon alle.

Siinä tuokiossa Liisa hyppäsi sen jäljestä hetkeäkään ajattelematta, millä keinoin pääsisi takaisin ylös.

Tie kaninpesään kulki ensin suoraan eteenpäin kuin tunneli, mutta yhtäkkiä se kääntyi alaspäin, niin äkkiä, että Liisa huomasi muitta mutkitta vaipuvansa alas kauhean syvään kaivoon.

Liekö kaivo ollut niin mahdottoman syvä vai liekö Liisa vajonnut niin hitaasti, mutta kyllä hänellä aikaa riitti katsella ympärilleen ja arvella mitä nyt seuraisi. Ensin hän koetti katsoa alaspäin nähdäkseen minne oikeastaan oli matkalla, mutta oli niin pimeätä, ettei hän voinut mitään nähdä. Sitten hän alkoi tarkastella kaivon seiniä ja huomasi, että ne olivat täynnä kirjahyllyjä ja ruokakaappeja; siellä täällä riippui kuvia ja karttoja. Liisa sieppasi ohimennen ruukkusen muutamalta hyllyltä; siinä oli kyljessä »appelsiinihilloa», mutta hänen

suureksi mielipahakseen se olikin tyhjä. Hän ei tahtonut heittää sitä alas, koska se olisi voinut satuttaa jotakuta, pisti sen vain ohi vaipuessaan jollekin hyllylle.

»Toden totta», mietti Liisa mielessään. »Tämän jälkeen ei minusta portaita alas vieriminen ole mitenkään merkillistä. Kylläpä mahtavat ihmetellä kotona rohkeuttani! Katon harjalta putoaminen on tämän rinnalla vain lapsenleikkiä.»

Alas, alas, alas! Eikö tästä putoamisesta koskaan tulekaan loppua? »Kuinkahan monta peninkulmaa olenkaan nyt pudonnut?» hän puheli ääneen. »Varmaankin olen jo jotakuinkin lähellä maan keskustaa. Annapa olla: siis noin kuusisataa peninkulmaa syvällä luullakseni» — (Liisa oli näet oppinut yhtä ja toista koulussa, ja vaikkei tämä ollutkaan mikään sopiva tilaisuus näyttää tietojaan, koska läsnä ei ollut ainoatakaan kuulijaa, hän harjoitti kuitenkin muistiaan) — »niin, eiköhän matka ole jotakuinkin niin pitkä? — Mutta olenkohan minä joutunut leveys- vai pituusasteelle?» (Liisalla ei ollut aavistustakaan siitä, mitä sanat leveys- tai pituusaste merkitsivät, mutta ne kaikuivat niin komeilta ja suurenmoisilta.)

Hän alkoi taas tuumia. »Saa nähdä, putoanko suoraa päätä maan *lävitse*. Onpa hassunkurista joutua ihmisten joukkoon, jotka kävelevät päälaellaan! Muistaakseni nimitetään heitä antipatiioiksi —.» (Tällä kertaa Liisa oli hyvillään siitä, ettei kukaan häntä kuunnellut, sillä tuo sana ei kaikunut aivan oikealta hänen korvissaan.) »Voinhan tietysti kysyä, mikä sen maan nimi on. Rouva hyvä, sallikaa minun kysyä, onko tämä maa Uusi Seelanti vai Australia?» (Tätä sanoessaan hän koetti niiata

— ajatelkaapa — niiata pudotessaan ilman halki! Voisikohan kuka teistä tehdä niin?) »Mutta mitähän he silloin arvelevat minusta? Sellainen pieni tietämätön tyttö! Ei, parempi olla kysymättä, ehkä näen sen jossain kirjoitettuna.»

Alas, alas, alas! Liisalle ei muu neuvoksi, hän alkoi taas jutella:

»Voi, kuinka Mirri minua tänä iltana hakee! Toivottavasti he illalla muistavat antaa sille maitotilkan. Oi, Mirri, pieni kultaseni, jospa olisit täällä luonani! Täällä ilmassa ei tosin ole hiiriä, mutta sinähän voisit pyytää yölepakon, nehän ovat hiiren sukua muistaakseni. Mutta syövätköhän kissat yölepakoita?» Ja nyt alkoi Liisa tulla uniseksi ja mutisi puolitorkuksissa: »Syövätköhän kissat yölepakoita? Syövätköhän kissat yölepakoita? Syövätköhän yölepakot kissoja?» Hänellä kun ei näet ollut ketään, joka olisi vastannut, oli sama, mitenpäin hän teki kysymyksensä. Hän tunsi vaipuvansa uneen ja oli juuri unessa kävelevinään käsi kädessä Mirrin kanssa kysyen siltä sangen vakavasti: »Kas niin, Mirriseni, sano vain totuus, oletko koskaan syönyt yölepakoita?» — Läiskis — siinä samassa hän oli pitkällään risu- ja lehtiläjällä.

Liisa ei lainkaan satuttanut itseään. Yks kaks hän hypähti pystyyn ja katseli ylös, mutta hänen yläpuolellaan oli pilkkosen pimeä. Hänen edessään oli toinen pitkä käytävä, jota pitkin valkoinen kani kiireesti juosta vilisti. Nyt ei auttanut vitkastella. Tuulennopeasti Liisa hyökkäsi eteenpäin ja joutui juuri parahiksi kuulemaan, kuinka se nurkan taa kääntyessään sanoi:

»Kautta korvieni ja poskipartani, olen kuin olenkin myöhästynyt!»

Liisa oli aivan sen kintereillä, mutta kun hän tuli nurkalle, oli kani tipo tiessään ja hän oli yksin pitkässä, matalassa eteisessä, jonka katossa riippui monenmoisia kirkkaita lamppuja.

Molemmin puolin eteistä oli ovia, mutta ne olivat kaikki lukossa. Liisa koetti avata ovea, koetti toista ja kolmatta, ei yksikään auennut, ja surullisena hän astui edestakaisin arvellen ja aprikoiden mitä tehdä.

Äkkiä hän pysähtyi pienen kolmijalkaisen pöydän eteen, joka oli kokonaan paksusta lasista tehty. Siinä ei ollut mitään muuta kuin pieni kultainen avain. Liisa tarttui siihen heti ja alkoi avata sillä eteisen ovia. Mutta voi surkeata: se ei sopinut ainoaankaan, lukot olivat joko liian suuria tahi avain liian pieni, ja ovet pysyivät kuin pysyivätkin suljettuina. No, miten ollakaan, siinä kulkiessaan Liisa keksi matalan väliverhon, jota hän ei ennen ollut huomannut, ja sen takana oli noin puolen

metrin korkuinen pieni ovi. Liisa pisti pienen kulta-avaimen lukkoon, ja hänen suureksi ilokseen se sopi.

Liisa avasi oven. Se johti kapeaan käytävään, joka ei ollut hiiren reikää leveämpi. Hän laskeutui polvilleen ja näki käytävän päässä mitä ihanimman puutarhan. Hyvänen aika, kuinka hänen teki mieli päästä tästä pienestä eteisestä tuonne, missä kirjavat kukkapenkereet hohtivat ja viileät lähteet pulppusivat. Mutta ei edes hänen päänsäkään mahtunut ovesta.

»Ja mitäpä siitä jos pääni mahtuisikin», tuumi Liisa rukka, »kun olkapääni kuitenkin jäävät tälle puolen. Oi, jospa voisin supistua kokoon kuin kaukoputki! Kunpa vain tietäisin miten pääsisi alkuun, se ehkä kävisikin laatuun.» Liisa oli, nähkääs, kokenut niin paljon kummallista tänään, ettei hänestä juuri mikään enää ollut mahdotonta.

Eipä kannattanut enää istua pikku oven luona, mitäpä hyötyä siitä oli. Liisa palasi pöydän luo arvellen, että hän ehkä löytäisi sieltä uuden avaimen tai jonkin käsikirjan, jossa olisi neuvoja, miten ihminen voi supistua kokoon kuin kaukoputki. Ja miten ollakaan, tällä kertaa hän löysi pienen pullon.

»Se on nyt vasta ilmestynyt siihen», päätteli Liisa ja ihmetteli pulloa. Sen kaulaan oli sidottu paperiliuska, johon oli suurilla, kauniilla kirjaimilla painettu: »*Juo minut.*»

On helppo sanoa: »Juo minut», mutta Liisa oli pieni viisas tyttö eikä hätäillyt. »Katsotaanpa ensin», tuumi hän, »onko tässä pääkallonkuva.» Hän oli näet lukenut monta jännää kertomusta lapsista, jotka olivat polttaneet itsensä, joutuneet petojen saaliiksi tai muuhun pahaan

”Eläinten ei tulisi käyttää ihmisten kieltä, ja on turmiollista asettaa eläimet ja ihmiset samalle tasolle.” – Hunanin (Kiina) kuvernööri kieltäessään tämän kirjan 1931

Tämä näköispainos julkaistaan Helsingin juhlaviikoilla 2013 toteutetun Ahmet Öğütin teoksen Fahrenheit 451: Uusintapainos rinnalla. Teos nosti esiin eri aikoina absurdeista ja yllättävistä syistä sensuroiduiksi tai vainotuiksi joutuneita kirjoja.

Yhteistyössä

Checkpoint

Helsinki

www.

checkpointhelsinki.

fi

9 789522 154484 >

”Anni Swanin yhdessä Otto Mannisen kanssa laatiman hienon ensisuomennoksen paluu osaksi elävää perinnettä on kirjallinen tapaus sinänsä.” – Valkoinen kani